

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Razstava krompirja.

Zadnjo nedeljo je bila v kmetijski bralnici v Novem Mestu razstava krompirja. Če tudi se je nameravalo razstaviti le različne vrste krompirja, katere je pridelala deželna kmetijska šola na Grmu, so se vendar razstave udeležili s svojimi pridelki tudi drugi gospodarji v precej obilnem številu. Pokazali so s tem, da se zanimajo za kmetijski napredek, in da bi radi videli, če bi se naši gospodarji sploh poprijeli pridelovanja tistih vrst krompirja, katere se pri nas v zadnjem času posebno dobro sponašajo.

Da se preprosti gospodarji poučé o prednostih različnih sort krompirja na dejanskih uspehih, to je bil tudi namen razstave, in smelo trdimo, da je bila razstava v tem oziru prav poučna, da je dosegla tudi popoln uspeh. Kajti pokazala nam je prav očitno, katere vrste krompirja moramo pridelovati v bodočnosti, če hočemo

dosedanje pridelke povečati in zboljšati. Le žal, da ni bila razstava od strani preprostih kmetov tako dobro obiskana, kakor bi bilo to želeli, saj potrebujejo ravno mali posestniki največ pouka in spodbude.

Cela razstava je bila razvrščena v 3 oddelke. Na 3 velikih mizah namreč je bilo razstavljenega blizo 40 vrst krompirja. Na prvi mizi pri vhodu je bila najlepša skupina krompirja, katero je razstavila deželna kmetijska šola na Grmu. Štela je 25 vrst krompirja, pridelanega z večine na poskuševališču. Na različnih način so se odlikovale razstavljene vrste krompirja. Splošno občudovan pa je bil sredi mize razstavljen „onejidovec“ zaradi izredne velikosti in lepote. To vrsto krompirja prideluje kmetijska šola, odkar je na Grmu, in leto za letom se z njo najbolj hvali. Poleg onejidovca odlikovale so se še sledeče vrste: „praler“, ribničan, imperator, Zborovski, Rambovšek, Rigault in Juli, med tem ko so bile druge vrste primeroma manjše vrednosti.

PODLISTEK.

Pismo škofa Barage.

(Konec.)

Od tam sem obiskal še drugo malo vas, ki šteje 4 hiše in oddaljena dve dnevni poti od Brobrega otoka. Ta vas je onostran michiganskega jezera proti severovzhodu. V pretekli zimi sem imel priložnost, da sem naznanil tem divjakom, da jih obiščem spomladi, ako mi Bog življenje ohrani. Ko sem došel med nje, sprejeli so me najprijaznejše in so se neizmerno veselili, da je prišel med nje misijonar, po katerem so koprnili, odkar so slišali, da jih obišče in jim prinese božjo besedo. Dobra volja in namera teh ubogih divjakov, ki so le zato ostali tako dolgo pagani, ker jih ni nikoli noben duhovnik obiskal, napolnila je moje srce z neizrekljivim veseljem. Najbolj pa me je ganilo, ko sem videl, da so ti dobri ljudje, v katerih je tako mogočno vladala predhajajoča milost poklica k veri, začeli zidati

mi malo cerkev iz lesa in dreyesne kože, kakor je to pri divjakih navada. Mislili so, da bom pozneje prišel k njim, kakor sem prišel, zato cerkve niso še dovršili, ko sem došel med nje. Videč, kako marljivo delajo ti ljudje cerkvico, poprijel sem tudi jaz delo in delal, kolikor sem mogel. Po mojem vzgledu spodbujeni, začeli so delati tudi oni možje, devet jih je bilo, ki so z menoj tje prišli. Tako je bila cerkvica dovršena že isti dan. Drugo jutro sem sklical vse ljudi vkupe, blagoslovil sem kapelico, bral v nji sv. mašo in pridigoval. S kako hvaležnim srcem in presrčnim veseljem sem opravljal sv. obrede, ne morem popisati. Misel, da na tem kraju, sredi pragozda, kjer se je pred kratkim razlegal še krik divjakov in so se malikovalski darovi darovali hudobnemu duhu, da uprav na tem kraju stoji svetišče živega Boga, v katerem se daruje brezmadežno Jagnje Božje nebeškemu Očetu, ta misel me je prevzela tako močno, da nisem mogel najti besed, s katerim bi izrazil Bogu svojo zahvalo. Blagor nam, da on ne potrebuje besed, da gleda le na srca!

Na drugi mizi so razstavili krompir na predni gospodarji iz novomeške okolice in sicer gg.: župnik Peterlin iz Šmihela 4 vrste krompirja (onejida, rožnik, navadni modri in rumeni), Jakše iz Kandije (onejida), Šepic iz Žabjevasi 3 vrste (onejida, kresnik, ribničan), Javornik iz Gotnevasi 3 vrste (nav. modri in rumeni, rožnik), Vovk iz Gotnevasi 3 vrste (onejida, rožnik in pesjak), Jože Ovsec iz Gotnevasi (kresnik, ribničan), Franc Ovsec iz Gotnevasi (onejida), Grašič iz Gotnevasi (kočevar), Šetina iz Gotnevasi (nav. modri, onejida, rožnik, ribničan), in Zupančič iz Smolinevasi (lišček). Izmed vseh razstavljenih sort se je odlikoval še najbolj onejidovec, in tudi gospodarji sami se z njim še najbolj pohvalijo.

Na tretji mizi je bil razstavljen krompir novomeških posestnikov. Razstavili so bili sledeči gg.: Dr. Slanc 6 vrst krompirja (onejida, juwel, champion, magnum bonum, rožnik), Karl Kalčič 5 vrst (onejida, ribničan, kifelčar, elefant, orjaški modri), J. Božič 2 vrsti (onejida, ribničan), Fr. Schwarz 2 vrsti (onejida, ribničan) in A. Kočevar (orjaški modri). Razun teh razstavljalcev poslal je tudi g. župnik Franc Brulec iz Velike Doline nekoliko krompirja „onejidovca“, ki je glede velikosti vse druge prekosil in vzbujal zategadelj splošno občudovanje.

Kakor je razstava pričala, se pri nas najbolj sponaša krompir onejidovec ali onejida; ta sorta daje največ pridelka in je najmanj občutljiva proti gnjilobi; okusa je pa priznано prav dobrega; vsak gospodar brez izjeme naj ga začne pridelovati in pripričal se bode že prvo leto o

Ta cerkva je narejena sicer iz lesa in drevesne kože, vendar se mi zdi mnogo dragocenejše svetišče, kakor marsikaka v zlatu se lesketajoča cerkev v Evropi, katero nje obiskovalci z nedostojnim obnašanjem in dušno mlačnostjo onesvečujejo.

Posvetil sem cerkvico v čast božjo na ime njegove deviške Matere Marije. Še ko sem imel le misel, da bi šel v misijon, obljubil sem naši nebeški Materi, da hočem prvo cerkev, katero bom posvetil med divjaki, posvetiti njenemu svetemu imenu; prepričan sem namreč, da neprenehoma prosi svojega Božjega Sina, da lepo napreduje moj misijon.

Ostal sem precej časa med temi dobrimi ljudmi, bral sem vsak dan sv. mašo in jih poučeval v prvih naukih sv. vere. Vsi prebivalci te vasi, veliki in mali, stari in mladi so sprejeli krščansko vero, razven jednega samega moža, kateremu je Bog menda zaradi njegove ošabnosti odtegnil milost sv. vere. Ta noče nikomur verovati, kakor le svoji zelo slabi pameti, trdovratno

njegovih prednostih. Za onejidovcem se sponašata pa še najbolj „praler“ in „ribničan“. Vse druge sorte se manj priporočajo za naše razmere, če tudi jim ni odrekati posameznih prednostij.

Za zgodnji krompir kaže pridelovati v mali mēri, tedaj za prvo silo, zgodnjega rožnika in kresnika (Snowflake) in poskusiti je zanaprej tudi s krompirjem „Juli“. To je bila tudi vsebina pouka, kterege so bili deležni gospodarji pri tej priliki v kmetijski bralnici.

Bodi konečno izrečena na tem mestu zahvala vsem razstavljalcem za njih nesebičen trud in dobro voljo, pomagati po svojih močeh poljedelstvu na noge. Pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal!

Dolenjska železnica.

Po čemur je zdihovala Dolenjska nad 20 let, to je vsaj deloma dovršeno — kočevska proga „dolenjske železnice“ se je 27. septembra slovesno odprla, 28. pa izročila javnemu prometu. Druga proga, od Grosuplja skozi Novo mesto do Straže, pa se pridno gradi in odpre se brez dvoma prej, kakor pride velika vročina družega leta.

Pozno, sicer pravimo Dolenjci, ali hvala Bogu, vendar le zgodilo se je. Vsaj vé dandanes vsakdo, ki se količkaj peča za razmere po svetu, da je dežela, okolica, brez železnice sirota. Res je, nekdanj je bilo drugače; naši predniki so izhajali brez železnic in izhajali bolje, kakor je to nam mogoče, ali železnic takrat tudi drugod niso imeli. Kakor pri nas, tako so tudi drugod s težavo vlačili težke vozove čez strme klance; kakor

trdi, da je že preje enkrat živel, da je to njegovo drugo življenje, in ko to enkrat dokonča, hoče iti tje, kjer so njegovi paganski pradedje. Govoril sem mu veliko o naši sv. veri, a ničesar ni hotel sprejeti,

15. majnik je bil najbolj srečen dan za te ljudi, ko so iz vode in sv. Duha bili prerajeni za večno življenje. Tudi za-me je bil to prevesel dan, ker sem krstil 19 malikovalcev. Hvala bodi dobremu Pastirju, ki je pustil milostno najti te ovčice! Hvala bodi ljubi Materi milosti, ki ne prestando prosi za spreobrnjenje paganov!

Po krstu so mi prinesli vse malikovalske reči, katere so rabili doslej pri svojih paganskih daritvah. Dal sem zažgati ogenj, na katerem sem pokončal vso to gnjusobo malikovalstva v žgalni dar njemu, Vsemogočnemu, Večnemu, kateremu jedinemu se spodobijo darovi, in kateremu bodi hvala in čast na veke!

Predno sem zapustil te srečne ljudi, obdaril sem jih obilno s podobicami in sem jim obljubil,

pri nas, tako so tudi drugod vozniki (furmani) dosti zaslužili in — zapravili. Reč se je tako izravnavała. Druga je sedaj. Kjer je železnica, tamo se domač pridelek speča hitro in pa za dober denar, kar pa se kupi, se dobi primeroma ceno, ker voznina po železnej cesti ni drugača. Kjer pa ni železnice, tamo se pridelki in izdelki domači težko spravijo med svet in cena jim je nizka — ali pa jih še nihče ne mara, kakor je ravno pri nas na Kranjskem s premogom, kate-rega imamo v izobilju. Nasprotno pa moraš plačati drago, kar ti je dobiti iz tujine, ako nimaš železnice, ker so vozniki mnogo draži, kakor parna sila na železnici. Kraj brez železnice ima dvojno izgubo, kraj z železnico pa dvojen dobiček — Kako bi se mogel prvi meriti z zadnjim?

Vzroka imamo torej, da se Dolenjci vese-limo železnice. Posameznim seveda, ne bode pri-nesla dobička, nekaterim celo zgubo — ali taka je z vsako rečjo, vsaj se ta ali uni celo jezi, ko gre dež takrat, ko žejna zemlja najbolj zeva po njem — ali splošno koristna bode gotovo.

Vendar pa ene reči ne smemo zamolčati. Že-leznica je draga, jako draga stvar; grajenje požre brž veliko milijonov, vzdržanje, vožnja in drugo zahteva mnogo stotisočakov. Radi tega je treba da ima železnica dosti dohodkov, ali z drugimi besedami, dosti vožnje, sicer prizadeva izgubo, ne pa dobička tistemu, kateri jo je gradil, ali pa, kateri je zagotovil, da bode donašla gotove obresti njim, ki so dali denar za grajenje. Pri nas je zagotovila take obresti dežela sama — vsa Kranjska. Ako se troški ne bodo izplačevali, bode

da jih hočem od časa do časa obiskati, in so bili jako zadovoljni.

Od tod sem se vrnil nazaj na Bobrov otok. Tudi tukaj so znosili vkupe malikovalske svoje reči, katere sem sežgal. Sklenili so tudi ti sezi-dati si cerkvico do tistega časa, ko zopet pridem. Za sedaj so postavili kapelico iz vej, jader in pregrinjal, v kateri sem s hvaležnim srcem vsaki dan maševal in po trikrat pridigoval. Spreobrnilo se je še šest paganov, katere sem krstil. Vendar je še mnogo paganov na tem otoku, ki se nočejo spreobrniti. Nekega dne so prišli ti v moj šotor; nekateri med njimi so bili skoro goli, le slabo so imeli zakrito svoje ledje. Eden izmed njih je začel govoriti v imenu vseh. V kričečem, eno-glasnem, jako nespametnem nagovoru mi je po-vedal, da se ne bodo nikoli dali spreobrniti, tem-več da hočejo v veri svojih pradedov živeti in umreti. Odgovoril sem mu in upam, da se bodo sčasoma vendar-le spreobrnili vsaj nekateri izmed njih. Obljubil sem jim tudi, da jih bom na Bobrovem otoku večkrat obiskal. Nato sem se vrnil domov.

morala dežela dajati pri davkih, ki pa vže sedaj niso premajhni. Kako bode s tem?

Kočevska proga nam gotovo ne bode pro-vzročevala izgube, ker je tamo premoga jako ve-liko, in se je država zavezala, da ga bode je-mala milijon centov, od česar bode za deželo prišlo na leto 237 tisoč goldinarjev, razun tega bode pa tudi druga vožnja od oseb, tovorovnih voz in dr. izdala mnogo.

Ali s progo od Grosuplja doli proti mestu bode drugače. Marsikaj se bode vozilo; pridelkov imamo, naši Dolenjci tudi radi pogledajo malo k sosedom — ni dvomiti, da se bodo radi po že-leznici kamo podrkali, ali kacihi velikih podjetij — razven g. Gorjani-ta fabrike na Gorjancih — doslej nimamo. Ako bi proga kakor se gradi sedaj, ostala tostran Krke v Straži, se bojimo po pravici, da se ne bode obrestovala. — Ali še nekaj je. Ko bi železnica tu običala, potem imamo brez železnice še jako velik del Kranjske, kateri je je pa jako potreben — onstran Gorjancev, Be-lokranjsko. Naj mar to zavržemo? Naj li nadarjeni Belokranjci iščejo kruha na tujem — tamo v daljnjej Ameriki? Ko bi jim vendar železnica brez dvoma doma življenje vsaj olajšala? To ne sme biti.

Iz teh dveh vzrokov je delati na to, da se proga Grosupelj-Novomesto podaljša čez Gor-jance, bodi si vže kakor koli, ter sklene z ogrsko železnico v Karlovcu. Tako bi železnica postala važniša, ker bi imela zvezo z Reko, Zagrebom; postala bi pa celo svetovna, ako se dalje Kar-lovec zveže s Sisekom, Belgradom itd. in dona-šala bi ne izgube, ampak gotov dobiček. Tako

Kristjani „pod Krivim drevesom“ so bili ve-seli, ker so zamenjali obleke, jedila, posode in druge reči; divjaki namreč nimajo denarja in ga tudi nočejo imeti. Njih kupčija z belokožci se vrši le s tem, da zamenjujejo reči. Kot zanimivo redkost pošiljam Ti nekoliko sladkorja, narejenega od divjakov. Vsakdo ga naredi na leto po 8 do 10 stotov.

Divjaki te dežele so srečno, miroljubno in popolnem prosto ljudstvo. Nimajo nobenih troškov in nobeden jih ne zatira. Tudi nimajo nobenih postav, ker so popolnem neodvisni od vlade zdru-ženih držav. Vendar se kristijani zvesto in na-tančno pokore postavi evangelija, in tisti, ki jim ga oznjanjuje, je njih kralj. Misijonarju skazujejo veliko spoštovanje in občudovanja vredno pokor-ščino, katera me prav velikokrat spodbuja. Kar jim rečem, vse radi store, ne da bi mrmrali ali ugovarjali. Imajo pa tudi med seboj nekake gla-varje, katerim so prostovoljno pokorni, ker tudi glavarji nimajo nobenega sredstva, da bi jih h kaki reči prisilili. Angleži, ta v darilih tako ve-

bi prinesla pomoč tudi našim rojakom ob Kolpi, — zlasti še ker imajo okoli Črnomelja zaklade premoga, ki se pa sedaj ne dajo nikamor spečati.

G. poslanec prof. Šuklje je o tej reči pri volilnih shodih v Metliki in Črnomlju dobro razpravljaj; tudi v našem listu bomo še govorili, kaj je storiti, da bolj gotovo dosežemo, kar nam je potrebno; sedaj pa nam tega prostor ne pripušča.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Dunaju so 22. spt. zasačili v stanovanju dveh mizarskih pomočnikov anarhistično delavnico, — to je delavnico ljudi, ki hočejo vreči vsako vlado ter živeti po svoji volji. Našli so tiskarsko pripravo, na tisoče veleizdajskih tiskovin, več razstrelil, nekaj brezdimnega smodnika in orožja. Policija je zaprla 12 delavcev socialistične stranke.

Državni zbor avstrijski se snide 10. oktobra; ogerski pa se je sešel 25. septembra. V ogerski zbornici utegne priti do burnih prizorov, ker se bo razpravljalo o cerkveni predlogi, katero hoče vlada siloma izvesti v škodo katoliški cerkvi. Ako prodre na Ogerskem, vplivalo bo to na Avstrijo jako škodljivo. No, upati je, da bo protiverskim nakanom ogerskih ministrov izpodletelo.

Vsi avstrijski in mnogi drugi časniki se bavijo te dni s **češkimi razmerami**. Mladočehi so rovali tako dolgo, da je vlada 12. septembra ukazala za Prago in praški okraj izjemno stanje, t. j. da za te kraje veljajo strožje naredbe, kakor drugod. Mnoga društva so bila razpuščena, nekateri časniki ustavljeni, vsako shajanje ljudi v zборе je prepovedano itd. Žalostno je to za ves češki narod;

likodušen narod, skazujejo našim ubogim divjakom velike dobrote. Divjaki so bili zavezniki Angležev v vojski z združenimi državami, zato pa angleški narod še sedaj plačuje divjake. V Kanadi so velika zemljišča last Angležev. Tukaj vsako leto meseca julija in avgusta Angleži delé vsakemu divjaku, ki pride tje, razna darila: oblačila, posode, puške in enako blago. Ako pride kdo s svojo ženo in z otroki, dobe tudi žena in otroci vsak svoj dar. Skoro vsi moji divjaki gredo vsako leto v Kanado, čeprav je daleč. Peljejo se po vodi v čolnih.

Že v zadnjem pismu sem Ti omenil, kako huda je zima v tej pusti, z neobsežnimi gozdi zarasteni deželi. A moram ti povedati še nekaj posebnega v naši zimi. V svoji sobici imam veliko peč. Čeprav gori v njej noč in dan, vendar je bilo časih v njej tako mrzlo, da je zmrznila pitna voda, da, celo voda, katero sem si pripravil za umivanje in jo položil pod peč. V januarju in februarju je bilo časih tako mrzlo, da skoro nisem

marsikom se zdi, da je vlada prenašlo posegla po tej izredni kazni. A vse to nam kaže, kak je vspeh politike neutošljivih Mladočehov. Marsikak težak križ so že naložili sè svojo trmoglavno, nepremišljeno politiko celemu narodu, in ljudstvo jim je vkljub temu vedno še verjelo in zaupalo. Poslej, kakor se kaže, bo drugače. Sicer pa so Mladočehi pokazali v tem izjemnem stanju svojo pravo barvo. Isti mladočeški listi, ki so popreje dan na dan usipali tekorekoč žveplo in ogenj na vlado, postali so čez noč krotki kakor golobje. Izdali so se, da jih vodi v vsem le sebičnost. Popreje so s svojimi pikrimi govori razburjali narod in zbadali vlado, sedaj pa, ko je zapihala druga sapa, obrnili so tudi oni plašč po vetru. No, čudnega to nič ni, saj taki so liberalci povsod na Češkem, kakor drugod in taki so tudi pri nas. Le žal, da toliko ljudi tega ne uvidi in gre za njimi čez drn in strn. Kam to pripelje, uči nas žalostno češko izjemno stanje. Od vsega tega imajo dobiček le Nemci. Niso imeli že kmalo nemški liberalni listi toliko srčnosti, kakor uprav sedaj po teh čeških razmerah. Sedaj upajo vse doseči od vlade in spraviti zopet svoje može na vladno krmilo. No, tako hitro to vendar-le ne pojde, čeprav imajo židje pri vsem tem prvo besedo.

Na **Ogerskem** pri Kiseku so bile te dni vojaške vaje, katerih so se udeležili tudi naši kranjski Janezi. Vaje so opazovali cesar avstrijski, cesar nemški in kralj saksonski. Vsi časniki pišejo, da je avstrijska armada dobro izvežbana, da se torej ni bati sovražnika, ki bi nas potolkel. Naš cesar je pri raznih priložnostih nagovoril različne deputacije. Mažarski časniki pa besede cesarjeve prav nedostojno zavijajo in tolmačijo, skušajoč iz tega

mogel sv. maše dovršiti. Prinesel sem vino in vodo v posodicah naravnost od peči k maši; a predno sem prišel do darovanja, zmrznilo je vse tako, da sem moral leđ stleči in v kelih vlti. Komaj sem vlil notri zmrznilo, je vino zopet in pred posvečenjem sem moral dolgo v kelih dihati, da se je led vsaj nekoliko otajal, še težje pa je bilo pri zavživanju, da sem mogel povžiti sv. Kri. Misijonarji na severju, kjer vlada strašna zima, morajo vsi tako delati.

Slednjič se ti zahvalim, preljuba Amalija, za vsa voščila in pozdrave, katere mi je prinesel pismeni poslanec tvojega srca. Ob enem ti pošiljam dobro pogojeno podobo našega mil. škofa, ki Te bo gotovo zanimala. To peresce v pismu je od sladornega drevesa; vtakni ga za okvir pri tabli, da Te spominja na deželo, kjer deluje kot misijonar Tvoj nad vse srečni brat.

Priporočujoč se Ti v pobožno molitev, sem Tvoj večno Te ljubeči

Friderik.

za-sé priboriti kapital. No, dobička od tega kapitala ne bodo imeli preveč!

Na **Tirolskem** so se pripravili na slovesen vsprejem cesarjev, ki je 28. septembra obiskal njih razstavo v Inomostu. Lahki tirolski hočejo to priložnost porabiti, da bi jim vladar dovolil samoupravo, ki bi bila ločena od nemškega dela dežele. Pa bode težko kaj.

Na **Hrvaškem** je sedaj glavno vprašanje, kdo bo zagrebški nadškof. Stolica je prazna že poltretje leto; dva škofa-namestnika sta že med tem umrla. Mažarji hočejo imeti svojega pristaša, ki bi ljubeznjivo kimal njih vladi, a papež se jim ne vda; on hoče dati Hrvatom apostolskega moža, ki bo imel srce za svoje ljudstvo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemške vojaške vaje so se vršile letos v Lotaringiji, ki je bila pred leti še francoska dežela. To je Francoze seveda jako neprijetno dirnulo. V tem neprijetnem položaji jih je jako prijetno iznenadila Rusija, ki je napovedala, da se rusko brodovje začetkom oktobra ustavi v njih pristanišču v Tulonu. Seveda delajo Francozi zato velike priprave, da bi bila Rusija njih zaveznica. Tudi nekatera španska pristanišča se pripravljajo na vsprejem ruskega brodovja. Ko pa se bratijo Rusi in Francozi, ne morejo tega hladno gledati kramarski Angleži. Zato se skušajo približati trodržavni zvezi. — Na Francoskem nova zbornica že kaže svoj upliv. Duhovniki in bogoslovci morajo brezozirno zamenjavati svojo stanovsko obleko z vojaško suknjo vkljub temu, da duhovnikov silno manjka. Neki škof je prosil za 12 svojih duhovnikov, naj se oprostite vojaških vaj, a vspeh je bil tak, da so morali vsi brez odloga odriniti. Dočim je francoski vojni minister judovskim vojakom dovolil, da smejo svoje praznike doma preživeti, ni dovolil katoliškim duhovnikom, da bi bili ob nedeljah in praznikih pri sveti maši.

V **Brazilliji** gre vse navskriž, odkar je tam ljudovlada. Upori so na vseh straneh. Nekateri že sodijo, da bo treba zopet cesarstvo vpeljati.

Drugače kakor v katoliški Franciji in v Brazilliji je v južno-ameriški ljudovladi **Ekuador**. Ko je pred nekaterimi tedni umrl nadškof Ordenez v Kvitu, ukazal je predsednik ljudovlade Kordero, da mora vsa dežela štiri dni žalovati po rajnem. Pogreba se je udeležilo neštevilno ljudstva in vsi uradniki. In ta dežela je mirna in srečna!

Na **Ruskem** se boj zoper katoličane nadaljuje. Letos spomladi je neki bogoslovec semenišča v Kielcu ovadil vladi svoje tovariše in vodstvo. Vsi so prišli pod ključ, semenišče pa je bilo razpršeno. Izmed 60 bogoslovcev jih je bilo nedavno 42 opro-

ščenih z dovoljenjem, da smejo drugod nadaljevati svoje študije, 13 so jih vtaknili med vojake in za vselej izključili od duhovskega stanu, 5 pa jih je še v preiskavi. Poljski listi pišejo, da vlada nobenemu ni povedala, zakaj je bil kaznovan. Ovadah Gawronski je sedaj v blaznici. Na ovadbo takega človeka, je bilo zatrto semenišče, toliko mladeničev po nedolžnem zaprtih, katerih mnogemu je s tem uničeno življenje. Neki nadškof, katerega je ruska vlada iztirala, postal je nedavno župnik in opat v Galiciji. Še ni prenehala doba mučeniška.

Piše se nam:

Iz Dol pri Litiji. — V naših hribih je sicer malo novega, vendar se le časih kaj prigodi, da nas malo predrami. Po prizadevanju in zaslugi tukajšnjega gospoda župnika in našega blagorodnega gospoda okrajnega glavarja, dobili smo 1890. l. c. kr. pošto s trikratno zvezo na teden s sv. Križem, katera se je letos 16. maja v vsakdanjo pretvorila. Kaka dobrota za oddaljene kraje, vé le, kdor sam skuša.

Meseca julija imeli smo volitev občinskega staršinstva, in izvoljeni so bili zopet Franc Gerčar, posestnik iz Sel županom; Franc Fakin, krčmar in posestnik, Ivan Novak, trgovec in poštar, oba iz Dol, svetovalcema.

Pretečeni mesec nas je zapustil jako priljubljeni čast. gosp. kapelan Fr. Indof, ko je bil skoro dve leti tukaj in se preselil v Prečino pri Novem Mestu, za kar častitamo Prečanom na vrlem gospodu. Letina kaže precej dobro, posebno s slivami se ljudje hvalijo. Vina bo pa drugod malo, le v Moravski Gori, kjer so od kraja škropili, kaže lepo.

Iz Kamnika. (Povodenj). V noči od 24. do 25. septembra se je utrgal oblak na kranjsko-štajerski meji v tuhinjski dolini. Zaradi tega so vode silno narasle. Povodenj so imeli na Vranskem in v konjiški okolici, kjer se je celo vlak moral vrniti, ker je voda stopila čez železniški tir. Najhujše pa je bilo v tuhinjski dolini in v Kamniku, kjer se stekati vkupe Bistrica in Nevljica. Ob polušestih zjutraj je pridrla nenavadno taka voda, da je žugala vse odnesti. Drla je čez ceste, njive in travnike in v divjem toku nesla seboj vsakovrstne ugrabljene reči: hišno opravo, klopi, stole, škafe, mrvo, hlode; celo živali je nesla voda seboj. Eno kozo in enega prešiča so živa vjeli v Kamniku. Voda je porušila jez nad mestom in pretrgala most in brv. Most so itak hoteli podreti, ker bodo naredili kamenitnega. Nekemu posestniku je voda izpodkopala hlev in skedenj ter odnesla seboj vso mrvo in druge pridelke, ki so bili tam shranjeni; živino so komaj oteli. Največ škode pa je v toplicah, kjer je par let sem mnogoobiskovano Kneipovo zdravilišče. Krasen park in lepi vrtni nasadi, vse je bilo pod vodo, ki je nanekla mnogo peska in druge nesnage ter lepe nasade grozno razorala. Največ škode ima tukajšnji gostilničar, ker je voda pridrla v klet in mu uničila vse blago. Rešiti se ni dalo nič, ker prišlo je vse tako hitro, da so komaj ljudje ubežali. Hvala Bogu, da ta voda ni prišla že po noči; sicer bi gotovo potonilo kaj ljudi! Škode tukaj in v tuhinjski dolini je na tisoče.

Domače vesti.

(Premovanje goveje živine) bo v Koštanjevi 12. oktobra v Dobropoljah 14. oktobra.

(Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu) se konča letošno šolsko leto koncem oktobra. Prihodnje leto se prične 3. novembra. Plačujoči učenci se sprejemajo še do 20. oktobra t. l., ker je obrok za ulaganje prošenj podaljšan od veleslavnega deželnega odbora.

(Toča) je precej pobila v novomeški okolici 18. septembra ob 1. uri popoldne. Hvala Bogu, da je Trška Gora ostala nepoškodovana!

(Shod v Radečah.) Vrla naša poslanca gg. Povše in Pfeifer sta sklicala v nedeljo 24. sept. volilni shod v Radeče pri Zidanem mostu. Shod je bil obilno obiskan. Gospoda sta poročala o svojem delovanju v deželnem in državnem zboru. Volilci so bili s poročilom jako zadovoljni ter so izrekli gg. poslancema soglasno svoje zaupanje. — Pač je želeti, da bi vsi naši poslanci hoteli večkrat stopiti v dotiko s svojimi volilci.

(O slovesnostih) s katerimi se je sprejemal prvi vlak, ki je vozil od Ljubljane do Kočevja, se poročajo kaj zanimive reči. — Vlak je bil okrašen s cesarskimi in narodnimi zastavami, opleten s krasnimi venci. Vozili so se z njim visoki gospodje n. pr. trgovinski minister, deželni predsednik, deželni glavar, mnogi državni in deželni poslanci, več županov itd. — Vsi kolodvori so bili bogato ozališani z zastavami in slavoloki. Ministra so pozdravljali slovensko župani, občinski zastopi, duhovščina in dr. Minister ume češko in hrvatsko, zato je razumel tudi slovenske nagovore, za katere se je prav prijazno zahvaljeval. — Najbolj slovesen pa je bil sprejem v Kočevju; Kočevci so se istinito skazali, tako so okrasili svoje ljubeznjivo mestice vključ dežju, ki je bil prejšnje dneve, tako so sprejeli ljubeznjivo došle goste. Tisoče ljudi je pričakovalo prvi vlak, katerega so sprejeli s cesarsko pesnijo. — Za odlične goste so bili pripravljene vozovi, na katerih so se ti peljali v premogokop, v katerem redoma dela do 400 delavcev. — Slavnostni obed je bil pri kočevskem županu v gostilni „Loj“. Napitnice pri njem so govorili baron Svegelj, minister Baquehem, deželni glavar g. Oton Detela, ter povdarjali v njih v nemškem in slovenskem jeziku veliko važnost dolenjske železnice za kraje, ki so bili doslej tako zapuščeni, da bi morali bolj in bolj hirati, ako bi jim ne bila prišla v pomoč železnica. Priznavali so vsi, da se imamo pri tem veliko zahvaliti zlasti vladi, ki je dala za železnico tako lepo svoto. — Ob tretji uri popoldne so se gospodje gostje odpeljali zopet na kolodvor ter prišli v Ljubljano ob 7. uri 20 minut. — Daj Bog, da nam bode dolenjska železnica res donala koristi, koje od nje pričakujemo! Naj napravi vže tudi nam meščanom železnica takov praznik, kakoršnega so imeli 28. septembra naši sosede!

(Pošta) v Ljubljano bo od sedaj vozila, kakor iz gotovega vira vemo, le do Grosuplja, in bo od tukaj odhajala za pol ure poznej, namreč o polu petih zjutraj, ter bo dospela do Grosuplja k drugemu iz Kočevja prihajajočemu vlaku. Uradne določitve ta trenotek še nimamo.

(Vinska letina) bode v Vipavi letos jako dobra. Tudi okoli Novega Mesta in sploh po Dolenjskem, kjer še ni trsja končala uš, in so pametni gospodarji škropili, se bode pridelalo dosti in dobrega vina. Bog nam le ohrani še nekaj lepih, gorkih dni.

(Na Vrhnikih) je zlobni človek napravil grdo hudobijo; pomazal je cesarske orle pri c. kr. sodišču, davkarji in nekaterih hišah z neko črno tekočino. Trški zastop je obljubil 50 gld. plačila tistemu, ki zlobneža naznani. Res, želeti je, da se zasači in kaznuje najostreje lopov, ki nas Slovence tako grdo pripravlja ob dobro imé.

(Sv. misijon) so imeli č. očetje jezuiti od 12.—22. septembra v Št. Jerneju. Rodil je obilo dobrega sadu. — Na Gori nad Sodražico pa obhajajo sv. misjon od 28. septembra do 5. oktobra.

(Iz Šmihela.) Sedaj skorej nobena stvar ne bo več varna, ako ne bo se žeblijem pribita, tako se sliši večkrat tožiti in to tudi ne brez vzroka, ker je vedno več klativitezov uzmovičev. — Bilo je v noči od nedelje do ponedeljka (24. sept.) ko so prišli lopovi na Veliko Cikavo in so odpeljali dva konja (fuksa in šimeljna) gospodarju Jožetu Judežu. Premeteni so pa bili ti sleparji, ker so odvedli konja iz hleva, akoravno sta notri spala dva domača fanta. Sledu nimajo sedaj nobenega, le toliko je bilo zapaziti, da je bil vsak konj odpeljan na drugo stran. Brzjavilo se je na več strani, se li bodo ti predrzneži dali dobiti je dvomno. Ta slučaj nas pač vnovič opominja, da bodimo pazni in previdni, ter da skrbno zaklepajmo domače shrambe, da se ne bi vsilil zopet kak dolgoroki klatež, kamor ga ni treba. — Dostavek. Zvedeli smo, da sta se konja našla pri Črnomlju. Ukral ju je cigan.

(Nesreča.) Sodnijski sluga Malnarič v Mokronogu padel je po stopnicah tako nesrečno, da se je ubil.

(Nov slovenski duhovnik v Ameriki.) Čast. gosp. Ferdinand Požek, rodem iz Metlike, je bil 27. avgusta v St. Paulu v Minesoti posvečen v mašnika. Novo mašo je pel angeljsko nedeljo v cerkvi sv. Bernarda v družbi mnogih slovenskih rojakov.

(Starinske najdbe.) Gospod J. Pečnik, znani starinoslovec je našel pred nedavnim časom v Mirni Peči veliko zanimivih grobov iz starodavne dōbe, najmanj 300 let pred Kristusom. Med drugim je našel tudi klobuk iz usnja, ki je star nad dva tisoč let. Ker nista prišla do njega zrak in mokrota, ohranil se je tako dolgo.

(Iz Amerike) prihaja v domovino vedno več izseljencev. Prišlo bi jih še mnogo drugih, a nekateri nimajo denarja za vožnjo, nekateri pa se boje domačih postav, ker so ušli preje vojaščini.

(Slovenskih posojilnic) III. letopis je nedavno izšel za leto 1892. Sestavil ga je nadučitelj Ivan Lapajne. V zavezi slovenskih posojilnic jih je bilo lani 61, prejšnje leto jih je bilo le 54. Izmed teh jih je na Koroškem 17, na Kranjskem 14, na Primorskem 9, na Štajerskem 21. Vseh zadružnikov vkupe je bilo v preteklem letu 26643, denarnega prometa 13,326.676 gld., deležev 482.649 gld., hranilnih vlog 6,191.145. Posodilo se je 3,177.844 gld., vrnilo pa 2,107.897 gld. Koncem letopisa so tudi pravila slovenskih posojilnic.

(Slovensko-nemški slovar), katerega urejuje profesor Pleteršnik polagoma izhaja. Nedavno je prišel na svetlo že 6. sešitek.

(„Trtna uš in trtoreja“) je naslov najnovejši knjigi za slovenske vinogradnike. V „Slovincih“ je izšel že marsikak spis o vinoreji, pred leti je izdala o tem celo knjigo družba sv. Mohorja. A tako rabljive in sedanjim razmeram primerne in koristne knjige, kakor je uprav imenovana, Slovenci nismo še imeli.

Spisal je knjigo g. Ivan Bele, učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. Knjiga je razdeljena v devet poglavij in ima še dodatek. Piše najprej o prevratu v vinarstvu zaradi trtne uši, našteva sredstva proti nji; popisuje ameriške trte, kako se trte pomnožujejo in cepijo; uči kako naj se vinogradi napravljajo itd. itd. Knjiga obsega 116 strani; žal, da je brez kazala. Priporočamo jo kar najtopleje vsem slovenskim vinorejcem, ki naj si jo prav gotovo kupijo. Stane s poštnino vred 45 kr. Prodaja jo založnik Dr. Hribarj Celji.

(Glasba). Ravnokar je izšla „Missa in hon. Sacratissimi Rosarii B. M. V. ad IV voc. inaeq. cum Org. composuit Ign. Hladnik, op. 19. Cena 50 kr. Ta maša je lahka in jako melodijozna in jo vsem cerkvenim zborom prav toplo priporočamo, ker akoravno se je skladatelj oziral tudi na pevce po posluhu, vendar je cerkvi popolnoma dostojna, in bo splošno zadovoljila.

Razne vesti.

(Kolumbijski zvon svobode in miru), vlit v spomin na kolumbijsko razstavo v Chicagi, prišel je začetkom septembra v New-York. Vlit je iz zlata, srebra, jekla, železa, bakra, svinca in iz raznovrstnih pušk in mečev, od katerih ima vsak svoj poseben pomen. Ta zvon so peljali kot oznanovalec miru in svobode skozi zedinjene države, naj oznanjuje bratoljubje in ljubezen. Tehta 13000 funtov, kembelj pa 700 funtov. Širok je pri ustih 17 čevljev in 4 palce. Ima tri napise; na zgornjem robu je napis: „Čast Bogu in mir ljudem na zemlji!“ ob kroni se bere: „Oznanuj svobodo vsej deželi in vsem njenim prebivalcem!“ Sredi zvona pa so prelepe besede Zveličarjeve: „Novo zapoved vam dam: da se ljubite med seboj!“ Vliivanje zvona je veljalo 6500 dolarjev.

* (Čuden svojeglavnež.) 3. septembra je umrl v Filadelfiji ameriški mornar Bahee zaradi prostovoljnega stradanja. Ko je prišel nekoč domov, ni našel pripravljene večerje. Zato se je zarotil, da ne bo več jedel. In res je vstrajal brez hrane celih 76 dni. Zadnji dan je prosil nekoliko juhe; a bil je že preslab in umrl je.

* (Roparji), o katerih smo že zadnjič poročali, da rogovilijo okoli Dubice v Bosni, še sedaj niso vjeti. Kdor vloví njih vodjo, dobi 1000 glđ, kdor pa kakega drugega, pa 500 glđ. Žandarji jih še vedno iščejo. V tamošnjih vaseh nikdo ne sme po noči iz hiše, sicer ga žandarji pretepo; celo luči ne smejo rabiti na prostem. Razven tega nágajajo tudi cigani. Nedavno so ukradli dva dečka. Za njimi je planilo 50 vaščanov, ki so cigane prepodili in dečka dobili nazaj. Ljudje si pripovedujejo, da cigani iščejo otroka zato, da bi na njega postavili neki most, ki bojda drugače ne stoji, ako hi utemeljen na otroku. Zaradi tega je vse v strahu in stariši ne puste otrok z doma.

Listnica uredništva.

Gosp. J. Ž. v B. — Poljedeljsko ministerstvo daje za nove nasade ameriških trt brezobrestno posojila, za ktere se je pa treba pravočasno zglasiti. — Letos je obrok za vlaganje dotičnih prošenj že pretekel. Prošnja do sl. deželnega odbora, da vam iz vinorejske šole na Grnu novo trsje nakaže, utegne znabiti uspešno biti.

Predragi rojaki Slovenci!

Jaz tu podpisani A. Š., rojen v okraju Rudolfovem, fare topliške, in vere katoliške, stanujem sedaj v severni Ameriki, v mestu Emporium. Pa. — Dobil

sem od svoje predrage sestre listek, v katerem mi je naznanila, da se govori o meni v mojem rojstnem kraju, da sem se dal prekrstiti, in da sem stopil k drugi veri.

O, tega me sam Bog varuj! kaj tacega se pa vendar ne sme z mano zgoditi. Jaz se še vedno katoliški kristijan imenujem, moje ime je še vedno tisto, ki sem ga pri svetem krstu zadobil v cerkvi sv. Ane; moj patron je in bo sveti Anton padovanski, Bog daj, da bi ga bil vreden! Ne mislite predragi rojaki Slovenci, da smo mi, kar nas je v Ameriki, zapustili staro domovino zaradi tega, da bi k drugi veri prestopili. Kristijan katoliški sem šel od vas, tak se bošem zopet vrnil v svojo staro domovino, ako mi ljubi Bog zdravje dodeli.

To je pa gotovo, ako človek svoje duhovne v mladosti posluša in si njih nauke v srcu ohrani, ne bode zapustil svoje vere. Tudi meni donijo še vedno besede, ki sem jih slišal od svojega duhovnika v cerkvi svete Ane. Vsaj imamo dovolj prepričanja, da le naša vera je prava vera. V tej veri sem se rodil, v tej veri hočem umreti. — Zapomnite si pa besede Kristusove: „Kedor sodi, bode sam sojen“, zatorej ne sodite, da ne bodete sami sojeni —

Anton Šercelj.

Grajščina Radeljca p. Bučka ima na prodaj pripravljene:

Češplje olupljene (prunele),

na stote. Kvintal do 40 glđ. v zabojih na postajo Sevnica (Zagreb. žel.)

Češplje namočene za žganje,

na vedro po 7 gold.

Češplje osušene,

na cente po 7 gold.

Službe išče prodajalka,

vajena kupčije z mešanim blagom

Amalija Hočevar,

Poste restante Novomesto.

(220)

Trgovski pomočnik.

Iščem za prodajalno (Filiale) v Metliki starejega dobrega prodajalca ali starejo prodajalko z jamstvom; po pogodbi dam tudi prodajalno v komisijon.

Friderik Skušek,

trgovec v Metliki.

(223—1)

Marija Rohrmann

v Novem Mestu

kupuje

vedno po najboljših cenah

divji kostanj, razne posušene korenine

in zelišča ter češminovo lubje (skorjo),

kakor tudi zrnje. (225—1)

V Ameriko

se pride iz *Ljubljane v Nju-Jork* skozi *Basel, Pariz, Havre* v *jednajstih dneh za 106 gold.* Na ladijo se vstopi vsako *saboto v Havru, iz Basela se odhaja vsaki četrtek.* — *Kedor želi todi potovati, naj se obrne na Zwischenbarta v Basel (Schweiz).* (166—6)

Izvrsten narurni brinovec in slivovka
se dobi na debelo.

pri [214—2]

Johani Blatnik na Dolenji Težki Vodi.

Na zahtevanje se pošilja tudi po pošti.

V prodajalnico z mešanim blagom sprejme se

Učeneo,

dobro izobražen, kateri je vsaj en razred latinskih šol dovršil in je lepega vedenja. Več pové

(209—3)

F. Skušek v Metliki.

Naznanilo.

Franc Kastelic v Novem Mestu št. 87. proda po prav nizki ceni dva velika vinska soda, 50 in 35 avst. vedrov, in jedno leseno vinsko prešo z dvema oddelkoma.

Isti daje tudi od 1. oktobra v najem štacuno z magacinom na jako pripravnem kraju. (205—3)

Kladvišča (batišča)

drenova in psikova 1m dolga, 4 do 8cm debela, kupuje po najvišji ceni

(206—3)

Ivan Wakonig,
Šmartno pri Litiji.

Učenca

14 let starega, veččega slovenskega in nemškega jezika, sprejme pod ugodnimi pogoji takoj v svojo prodajalnico z mešanim blagom

(214—2)

Janko Puhek
v Črnomlju

16 konj na prodaj!

Ker bo železnica mej Ljubljano in Kočevjem skoro zgotovljena in bo potem vožnja pošte prenehala, prodam po 1. dnevu oktobra 16 konj, kateri so še prav dobri za rabo, in sicer prav cenó. Tudi poštne vozove prodam po jako nizki ceni.

(217—2)

Anton Hauff,
c. kr. poštar v Kočevju.

Stanovanje

obstoječe iz treh sob in potrebnih prostorov je z mesecem novembrom oddati v Novem Mestu, št. 34.

Zobozdravnik A. Paichel

ustavlja (210—2)

umetne zobe in zobovja

brez bolečin, plombira ter vse zobne operacije izvršuje. Prebival bode v Novem Mestu od 2. oktobra t. l. skozi osem dni in ordiniral vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne in popoldne od 2. do 5. ure v gostilni pri „Solncu“.

Krasno zimsko rž,

po 1 gld. 80 kr. mernik

ima na prodaj (216)

Vodstvo deželne kmetiške šole na Grmu.

Na prodaj je 7 do 8 oral velik

gojzd z lepim bukovjem,

porabnim za napravo drv, švelarjev in opla. — Več pové lastnik

(222—1)

Janez Povše,
v Močvirju pošta Bučka.

V najem se da takoj s 1. oktobrom t. l.

izpraznjena prodajalnica

v Adlešičih št. 9. pri Črnomlju ležeča poleg ceste in blizu farne cerkve. — Več pové lastnik

(221—1)

Miko Požek.

Majar

za pristavo v Novomeški okolici se takoj sprejme. Oženjeni imajo prednost. — Kje pové vredništvo „Dol. Novic“.

(219—1)

Še nov mlin

z dvema tečaji in stopami, in

vodna žaga

s zemljiščem vred je na prodaj za 1200 gld.

Vprašanja na Ivan-a Novak a, trgovca in poštarja na Doleh pri Litiji.

(218—1)

Prostori sedanje pošte

na glavnem trgu, pripravni za prodajalnico ali gostilno se oddajo v najem. Natančneje pové lastnica pl. Fichtenau.